

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ”

Харків
2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ”**

**[другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузі знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”]**

для студентів I курсу магістратури
Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України
денної форми навчання

**Харків
2018**

Методичні матеріали і рекомендації до вивчення навчальної дисципліни “Відповідальність публічних службовців” [другий (магістерський) рівень вищої освіти галузі знань 08 “Право” спеціальності 081 “Право”] для студентів I курсу магістратури Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України денної форми навчання / уклад.: І.Г. Ігнатченко, Д.О. Біленська, В.О. Спасенко. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2018 р. 29 с.

У к л а д а ч і: І.Г. Ігнатченко,
Д.О. Біленська,
В.О. Спасенко

ВСТУП

Метою навчальної дисципліни “Відповідальність публічних службовців” є засвоєння та опанування здобувачами вищої освіти теоретичних знань та формування професійної компетентності щодо відповідальності публічних службовців та її специфічних різновидів, зокрема адміністративної, дисциплінарної та матеріальної, її правових засад, ознак, особливостей та принципів, підстав та порядку притягнення, поглибленого системного розуміння її сутності, вироблення у студентів умінь практичного використання теоретичних положень щодо відповідальності публічних службовців та застосування відповідного законодавства.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми зумовлене тим, що: а) вона належить до дисциплін профілю практично-професійного циклу; б) для її вивчення використовуються знання, отримані з попередніх курсів, таких як: “Теорія держави і права”, “Адміністративне право”, “Конституційне право”, “Кримінальне право”, “Цивільне право”, “Трудове право”; в) основні положення цієї дисципліни мають застосовуватися при вивченні “Адміністративного права”, “Цивільного права”, “Трудового права”, “Митного права”, “Основ публічного адміністрування”, “Адміністративної відповідальності”, “Державного будівництва і місцевого самоврядування” та ін.

З а в д а н н я м даної дисципліни є:

формування й розвиток загальних, фахових і предметних компетентностей студентів під час опанування основних понять у сфері відповідальності публічних службовців, її системи і підстав, різновидів проступків, принципів і порядку, завдань і стадій притягнення до адміністративної і дисциплінарної відповідальності, засад застосування до правопорушників заходів державного примусу каральної спрямованості, які призводять до понесення ними витрат особистого, організаційного чи матеріального характеру, особливостей охоронних правовідносин, які виникають у результаті правопорушень, за яких держава має право вживати карних та відновлювальних заходів до правопорушників з зобов’язанням їх нести визначені витрати і

відшкодовувати потерпілим завдані збитки.

Набуття предметних компетентностей з навчальної дисципліни має сприяти досягненню результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою другого (магістерського) рівня (професійна компонента).

Зважаючи на кількість нормативно-правових актів, що регламентують відносини з надання адміністративних послуг у сфері юстиції, при вивченні навчальної дисципліни “Відповідальність публічних службовців” студенти можуть скористатися такими інтернет-сайтами:

www.zakon1.rada.gov.ua – веб-сайт Верховної Ради України;

www.kmu.gov.ua – Єдиний веб-портал органів виконавчої влади;

[http:// www.court.gov.ua](http://www.court.gov.ua) – веб-сайт “Судова влада України”;

[http:// www.scocourt.gov.ua](http://www.scocourt.gov.ua) – веб-сайт Верховного Суду України;

[http:// ccu.gov.ua](http://ccu.gov.ua) – веб-сайт Конституційного Суду України;

<http://sc.gov.ua> – веб-сайт Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ;

[http:// reestr.court.gov.ua](http://reestr.court.gov.ua) – веб-сайт Єдиного державного реєстру судових рішень.

Рекомендований список літератури до всіх тем

Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

Кодекс України про адміністративні правопорушення: наук.-практ. комент. / за заг. ред. А. С. Васильєва, О. І. Миколєнка. Харків, 2010. 1024 с.

Митний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 13.03.2012 р. *Офіційний вісник України*. 2012. № 32. Ст. 1175.

Кодекс законів про працю України: від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.

Про запобігання корупції: Закон України від 04.03.2014 р. *Там же*. 2014. № 49. Ст. 2056.

Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-УІІІ. *Там же*. 2015. № 40-41. Ст. 379.

Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. *Там же*. 2016. № 31. Ст. 545.

Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. *Там же*. 2013. № 27. Ст. 282.

Поняття, властивості та принципи адміністративної відповідальності: курс адміністративного права України: підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух та ін.; за ред. В. В. Коваленка. Київ: Юрінком Інтер, 2012. С. 309–381.

Судова практика Верховного Суду України у справах про адміністративні правопорушення / за ред. П. П. Пилипчука. Київ: Ін Юре, 2007. 328 с.

Адміністративне право: підручник / за ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, В. В. Зуй. 2-ге вид., переробл. та доповн. Харків: Право, 2012. 656 с.

Документи в адміністративному праві: навч.-метод. посіб. для самост. роботи та практ. занять з навч. дисципліни “Українська мова за правознавчим спрямуванням” (відповідно до вимог ECTS) / В. В. Комаров, В. В. Жернаков, В. В. Зуй та ін. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2010. С. 105–124.

Дисциплінарна відповідальність державних службовців: практичний посібник для керівників служб управління персоналом / М. Канавець (кер. авт. кол.), Ю. Лихач, С. Іголкін та ін.; за заг. ред. К. Ващенко. Київ: Центр адаптації державної служби до стандартів Європ. Союзу, 2017. 68 с.

Скоріков В. Види відповідальності публічних службовців. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 1 (32). С. 145–151.

Хорошенко О.В. Юридична відповідальність публічних службовців. *Держава та регіони*. Серія “Державне управління”. 2009. № 3. С. 162–168. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/3_2009/33.pdf

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Т е м а	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	Загальні засади правової відповідальності публічних службовців	19	2	2	15
2	Дисциплінарна відповідальність публічних службовців: загальні питання	18	2	2	14
3	Порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності публічних службовців	16	–	2	14
4	Основи матеріальної відповідальності публічних службовців за адміністративним правом	17	2	2	13
5	Загальні питання адміністративної відповідальності публічних службовців	19	2	2	15
6	Завдання, порядок і стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення щодо публічних службовців	17	2	2	13
7	Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення, вчинені публічними службовцями	14	–	2	12
Р а з о м		120	10	14	96

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Загальні засади правової відповідальності публічних службовців

Питання для обговорення

1. Поняття правової відповідальності публічних службовців.
2. Ознаки та особливості відповідальності публічних службовців.
3. Порядок притягнення до відповідальності публічних службовців: загальні засади.
4. Принципи юридичної відповідальності юридичних службовців. Види юридичної відповідальності публічних службовців.

Завдання

1. Надаючи визначення адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері публічного адміністрування, студент В. зазначив, що це система правопорушень, за які законодавством встановлені види стягнень, передбачені КУпАП.

Чи має він рацію? Якщо ні, то в чому він помиляється? Які особи можуть визнаватися суб'єктами адміністративної відповідальності у сфері публічного адміністрування?

2. Характеризуючи законодавство України про адміністративні правопорушення у сфері публічного адміністрування, студент Д. підкреслив, що до такого законодавства відносять не тільки КУпАП, а й інші закони, які регулюють питання притягнення порушників до адміністративної відповідальності.

Також він стверджував, що питання дисциплінарної та матеріальної відповідальності державних службовців регулюються виключно Законом України “Про державну службу”.

Чи правий Д.? Чи повна його відповідь? Якщо вважаєте, що ні – доповніть.

3. *Визначте, до якого виду відповідальності можуть бути притягнуті особи у наведених випадках:*

1) військовослужбовець К. вчинив правопорушення, передбачене ст. 42 КУпАП; 2) щодо поліцейського М. було складено протокол про порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки (ст. 175 КУпАП); 3) працівник органу доходів і зборів допустив порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху; 4) працівник аварійно-рятувальної служби Б. вчинив правопорушення, передбачене ст. 173 КУпАП; 5) відносно керівника Управління Держспецзв'язку області було складено протокол за незаконне розголошення або використання в інший спосіб особою у своїх інтересах інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень; 6) працівник управління Державної кримінально-виконавчої служби України в області не дотримав установлених законом строків надання відповіді на звернення народного депутата України.

Чим відрізняється адміністративна відповідальність від дисциплінарної? Чи йдеться в наведених випадках про спеціальних суб'єктів адміністративної відповідальності? Які види стягнень не можуть бути застосовані до осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів, за вчинення адміністративних правопорушень? Які з наведених правопорушень можна вважати такими, що вчинені публічними службовцями?

4. *Чи є відмінності між поняттями “встановлення адміністративної відповідальності” або “встановлення дисциплінарної відповідальності”, “встановлення матеріальної відповідальності” і “застосування адміністративної відповідальності”, “застосування дисциплінарної відповідальності”, “застосування матеріальної відповідальності” щодо публічних службовців? Відповідь проілюструйте нормами КУпАП, Закону України “Про державну службу”, іншими актами законодавства.*

5. *Доведіть відмінність адміністративної, кримінальної, дисциплінарної, матеріальної відповідальності публічних службовців, зважаючи на такі ознаки: підстава, суб'єкти відповідальності, юрисдикційні суб'єкти, заходи відповідальності.*

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кодекс України про адміністративні правопорушення:
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Адміністративна відповідальність та провадження в справах про адміністративні правопорушення: навч. посібник / за заг. ред. О.В. Кузьменко. Київ: Центр учб. літ., 2016. 388 с. (С. 5–24, 190–376).

Адміністративне деліктне законодавство: зарубіжний досвід та пропозиції реформування в Україні / авт.-упоряд. О.А. Банчук. Київ: Книги для бізнесу, 2007. 912 с.

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.

Венедіктов В. С. Критерії розмежування адміністративної та дисциплінарної відповідальності. *Проблеми систематизації законодавства України про адміністративні правопорушення*: у 2 ч. Сімферополь. 2006. Ч. 1. С. 17–23.

Додин Е.В. Административная деликтология: учеб. пособие. Сб. науч. тр. Одесса: Полиграф, 2007. С. 149–254.

Кириленко Є., Тунтула О. Співвідношення заходів державного примусу, адміністративної та інших видів юридичної відповідальності. *Вісник прокуратури*. 2010. № 11. С. 99–103.

Коліушко І., Банчук О. Поняття адміністративної відповідальності та адміністративного правопорушення в сучасному українському праві. *Право України*. 2008. № 4. С. 31–37.

Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 97–110.

Матіос А.В. Адміністративна відповідальність посадових осіб: монографія. Київ: Знання, 2007. 223 с.

Федорова А. Отличие уголовного проступка от преступления и административного правонарушения. *Leges si Viata*, Februare, 2016. С. 148–151.

Скоріков В. Види відповідальності публічних службовців. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 1 (32). С. 145–151.

Хорошенко О.В. Юридична відповідальність публічних службовців. *Держава та регіони. Серія “Державне управління”*. 2009. № 3. С. 162–168. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/3_2009/33.pdf

Щокін Р.Г., Ковальчук А.Ю., Костенко І.В. Адміністративна відповідальність: навч. посібник / за заг. ред. М.Н. Курка. Київ: ДП Вид. дім “Персонал”, 2015. 148 с.

Дисциплінарна відповідальність державних службовців: практичний посібник для керівників служб управління персоналом / М. Канавець (кер. авт. кол.), Ю. Лихач, С. Іголкін та ін.; за заг. ред. К. Ващенко. Київ: Центр адаптації державної служби до стандартів Європ. Союзу, 2017. 68 с.

Тема 2. Дисциплінарна відповідальність публічних службовців: загальні питання

Питання для обговорення

1. Поняття, ознаки, принципи та види дисциплінарної відповідальності публічних службовців.
2. Дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності публічних службовців.
3. Дисциплінарні стягнення, що застосовуються до публічних службовців.

З а в д а н н я

5. *Посилаючись на норми чинного законодавства, визначте види дисциплінарної відповідальності працівників органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.*

Охарактеризуйте особливості дисциплінарної відповідальності публічних службовців дипломатичної служби, Національної поліції, Національної гвардії, Державної прикордонної служби, Державної фіскальної служби, у сфері юстиції.

6. Спираючись на положення ст. 65, 66 Закону України “Про державну службу”, складіть схему, якими видами дисциплінарних стягнень може обмежитись або які види стягнень може оголосити суб’єкт призначення або керівник державної служби за окремими дисциплінарними проступками.

7. Стосовно начальника відділу районної державної адміністрації В. складено протокол про вчинення адміністративного правопорушення, пов’язаного з корупцією. У протоколі зазначалося, що В., перебуваючи на посаді державного службовця, на платній основі проводив практичні заняття в місцевому ЗВО, чим порушив вимогу обмеження щодо сумісництва і суміщення з іншими видами діяльності. Суддя, розглянувши справу, виніс постанову про звільнення В. з посади начальника відділу районної державної адміністрації.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Назвіть суб’єктів, що уповноважені ініціювати дисциплінарні провадження та застосовувати дисциплінарні стягнення.

8. Відносно керівника департаменту освіти обласної державної адміністрації С. 5 берез. 2018 р. була порушена дисциплінарна справа за прогул на підставі п. 12 ст. 65 Закону України “Про державну службу”. У ході дисциплінарного провадження С. надав дисциплінарній комісії письмові пояснення стосовно того, що прогул дійсно мав місце 20 груд. 2017 р., але був зумовлений участю С. у гасінні пожежі.

Голова обласної місцевої адміністрації, отримавши 6 берез. 2018 р. подання дисциплінарної комісії щодо невиявлення під час розгляду дисциплінарної справи дисциплінарного проступку (прогулу) в силу наявності поважних причин, 18 берез. 2018 р. наклав на С. дисциплінарне стягнення у вигляді звільнення, користуючись правом адміністративного розсуду і рекомендаційним характером подання.

Наказ про своє звільнення С. вирішив оскаржити, вважаючи його незаконним.

Чи законні дії суб’єкта призначення С.? До яких органів С. може звернутися за оскарженням? Дайте юридичну оцінку ситуації з посиланням на норми законодавства.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х
а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.

Дисциплінарний статут Збройних Сил України: затв. Законом України від 24.03.1999 р. *Там же*. 1999. № 22-23. Ст. 197 (з наступ. змін. та допов.).

Дисциплінарний статут прокуратури України: затв. постановою Верховної Ради України від 06.11.1991 р. *Там же*. 1992. № 4. Ст. 15 (з наступ. змін. та допов.).

Про дисциплінарний статут Національної поліції України: затв. Законом України від 15.03.2018. *Там же*. 2018. № 29. Ст. 233.

Кодекс України про адміністративні правопорушення.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Венедіктов В. С. Критерії розмежування адміністративної та дисциплінарної відповідальності. *Проблеми систематизації законодавства України про адміністративні правопорушення*: у 2 ч. Сімферополь. 2006. Ч. 1. С. 17–23.

Корнута Л. М. Дисциплінарна відповідальність державного службовця в Україні: теоретичний та практичний аспекти.
URL: <http://www.apdp.in.ua/v62/13.pdf>

Новак О. Д. Дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності державних службовців. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 129–133.

Дисциплінарна відповідальність державних службовців: практичний посібник для керівників служб управління персоналом / М. Канавець (кер. авт. кол.), Ю. Лихач, С. Іголкін та ін.; за заг. ред. К. Ващенко. Київ: Центр адаптації державної служби до стандартів Європ. Союзу, 2017. 68 с.

Тема 3. Порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності публічних службовців

Питання для обговорення

1. Поняття дисциплінарного провадження щодо публічних службовців, його завдання і принципи.

2. Стадії дисциплінарного провадження щодо публічних службовців.

3. Суб'єкти, уповноважені ініціювати дисциплінарні провадження та застосовувати дисциплінарні стягнення. Дисциплінарна комісія з розгляду дисциплінарних справ та її повноваження.

4. Права публічного службовця, що притягається до дисциплінарної відповідальності, гарантії прав державних службовців під час застосування дисциплінарного стягнення.

5. Проведення службового розслідування. Відсторонення державного службовця від виконання посадових обов'язків. Дисциплінарна справа. Порядок і строки розгляду справи про дисциплінарні проступки публічних службовців.

6. Види рішень, що приймаються за результатами розгляду справи про притягнення до дисциплінарної відповідальності публічних службовців. Оскарження рішення про накладення дисциплінарного стягнення. Зняття дисциплінарного стягнення.

З а в д а н н я

9. Державний інспектор з нагляду у сфері пожежної і техногенної безпеки наклав на військовослужбовця К. штраф у розмірі трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за грубе порушення правил пожежної безпеки. У постанові про накладення штрафу зазначалося, що К. у своїй квартирі збудував камін та розташував вихід димового ходу у вікні.

Чи законні дії інспектора? В якому порядку може бути притягнутий до відповідальності військовослужбовець К.? Які примусові заходи можуть бути до нього застосовані?

10. Заступник голови районної державної адміністрації І., повертаючись увечері додому на власному автомобілі, здійснив наїзд на пішохода, завдавши йому тяжких тілесних ушкоджень. Розпорядженням голови районної державної адміністрації на час проведення Районним відділом внутрішніх справ дослідчої перевірки відносно І. було призначено службове розслідування та відсторонено його від виконання повноважень за посадою.

Чи законне розпорядження голови районної державної адміністрації? Який загальний порядок службового розслідування? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на правові норми.

11. А. було призначено начальником управління економіки обласної державної адміністрації. Через місяць розпорядженням голови обласної державної адміністрації А. було звільнено із займаної посади, оскільки з'ясувалось, що він є двоюрідним братом свого заступника, про що А. не повідомив під час вступу на державну службу.

Чи законно звільнено А.? Розберіться у даній ситуації.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.

Порядок проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та осіб, які для цілей Закону України “Про запобігання корупції” від 14.10.2014 р. № 1700-VII прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: постанова Кабінету Міністрів України від 13 черв. 2000 р. № 950. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/691-2017-п>

Положення про Дисциплінарну комісію приватних виконавців: затв. наказом Міністерства юстиції України від

27.11.2017 р. № 3791/5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1442-17#n14>

Про затвердження Порядку обліку та роботи з дисциплінарними справами: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 3 берез. 2016 р. № 49. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-16>

Щодо ініціювання дисциплінарного провадження стосовно державного службовця: роз'яснення Національного агентства України з питань державної служби від 9 лют. 2017 р. № 24-р/з. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ds/.../article-28918.html>

Т е м а 4. Основи матеріальної відповідальності публічних службовців за адміністративним правом

П и т а н н я   д л я   о б г о в о р е н н я

1. Законодавчі основи та риси матеріальної відповідальності публічних службовців.
2. Порядок відшкодування матеріальної шкоди публічними службовцями.
3. Співвідношення матеріальної та дисциплінарної відповідальності публічних службовців.

З а в д а н н я

12. До суду звернувся А. з позовом про визнання протиправною бездіяльність державного кадастрового реєстратора М. щодо відмови у внесенні до Поземельної книги змін до відомостей про земельну ділянку та відшкодування матеріальної і моральної шкоди, заподіяної таким рішенням.

У порядку якого судочинства буде розглядатися позов? Який порядок відшкодування шкоди встановлено чинним законодавством? Відповідь обґрунтуйте.

13. 25 лип. 2017 р. В., який займає посаду заступника начальника управління персоналу Головного територіального

управління юстиції у Харківській обл., звернувся із позовом до суду про визнання протиправними дій начальника управління персоналу Головного територіального управління юстиції у Харківській обл. і відшкодування моральної шкоди у розмірі 10 тис. грн.

Позивач зазначив, що начальник управління персоналом звертався із запитом до міської клінічної лікарні про стан здоров'я В., про що був зроблений запис в його амбулаторній картці. Після чого В. попросив начальника управління надати копії запиту і відповіді лікарні, однак останній не відреагував на його звернення. Таким чином, В. вважав, що йому завдано моральної шкоди у розмірі 10 тис. грн, оскільки внаслідок незаконного збирання інформації він дуже нервував.

За правилами якого процесуального акта має розглядатися даний позов? Обґрунтуйте свою позицію щодо рішення по цій справі.

14. Проаналізуйте ст. 82 Закону України “Про державну службу” від 10.12.2015 р.

Визначте, хто уповноважений вносити публічному службовцю пропозицію про відшкодування шкоди. Який порядок такого відшкодування?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р. *Офіційний вісник України*. 2011. № 60. Ст. 2405.

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Там же*. 2016. № 3. Ст. 149.

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. *Там же*. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. і допов.).

Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. *Там же*. 2003. № 11. Ст. 461 (з наступ. змін. і допов.).

Адміністративне судочинство: навч. посібник / І. М. Балакірева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін.; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2016. 312 с.

Битяк Ю. П. Пріоритетні напрями забезпечення ефективного функціонування публічної служби в Україні. *Теорія і практика правознавства*. 2015. Вип. 1 (7). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/63434/58849>

Матюхіна Н. П. Державна служба України на шляху реформування: проблеми кадрового забезпечення. *Форум права*. 2014. № 3. С. 213–218. URL: nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_3_36.pdf

Науково-практичний коментар до Закону України “Про державну службу” / К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук (ред. кол.), В.А. Дерезь (відп. ред.). Київ: ФОП Москаленко О.М., 2017. 796 с.

Тема 5. Загальні питання адміністративної відповідальності публічних службовців

Питання для обговорення

1. Поняття, ознаки та принципи адміністративної відповідальності публічних службовців та її законодавче забезпечення.

2. Поняття та ознаки адміністративного правопорушення (проступку), вчиненого публічним службовцем, його відмінність від інших видів правопорушень.

3. Види адміністративних стягнень та загальні правила їх накладення за адміністративні правопорушення.

З а в д а н н я

15. *Визначте, чи всі наведені правопорушення є адміністративними, та які з них були вчинені публічними службовцями. Зазначте ознаки цих правопорушень:*

1) військовослужбовець К. вчинив правопорушення, пе-

редбачене ст. 42 КУпАП; 2) щодо поліцейського М. було складено протокол про порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки (ст. 175 КУпАП); 3) працівник органу доходів і зборів допустив порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху; 4) працівник аварійно-рятувальної служби Б. вчинив правопорушення, передбачене ст. 173 КУпАП; 5) стосовно керівника Управління Держспецзв'язку обл. було складено протокол за незаконне розголошення або використання в інший спосіб особою у своїх інтересах інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень; 6) працівник управління Державної кримінально-виконавчої служби України в області не дотримав установлених законом строків надання відповіді на звернення народного депутата України.

Чи можна в наведених випадках говорити, що адміністративні правопорушення вчинені публічними суб'єктами адміністративної відповідальності? Аргументуйте відповідь, посилаючись на нормативно-правові акти. Визначте стягнення, що повинні бути накладені на публічних службовців.

16. Приватне підприємство звернулося до суду з позовом до керівника Управління Держспецзв'язку області, в якому просило визнати неправомірною відмову відповідача задовольнити інформаційний запит щодо отримання копій документів, які містять публічну інформацію.

Чи можна в даному випадку говорити про адміністративне правопорушення, вчинене публічним суб'єктом адміністративної відповідальності? Якщо так, визначте ознаки цього правопорушення. Яке адміністративне стягнення повинно бути накладено на публічного службовця?

17. Черкаською місцевою прокуратурою 26 трав. 2018 р. відносно Л., який згідно з наказом відділу освіти Черкаської районної адміністрації від 26 жовт. 2017 р. був призначений на посаду директора загальноосвітньої школи, складений адміністративний протокол про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, передбаченого ч. 1 ст. 172⁷

КУпАП. Він обвинувачується в тому, що як посадова особа не вжив заходів щодо недопущення будь-якої можливості виникнення конфлікту інтересів та невідкладно не повідомив начальника відділу освіти про наявність такого конфлікту. Так, 26 листоп. 2017 р. він особисто підписав наказ про виплату грошової винагороди вчительці англійської мови, яка є дружиною Л.

У результаті судового розгляду справи, яке відбулося 15 верес. 2018 р., з'ясовано, що протокол не відповідає вимогам ст. 256 КУпАП, а тому суд вважає за необхідне даний протокол повернути для належного оформлення до Черкаської місцевої прокуратури.

Зробіть юридичний аналіз справи. Визначте особливості складення та передачі адміністративного протоколу про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, та суб'єктів, уповноважених на складання адміністративних протоколів про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією. Хто є суб'єктами відповідальності за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією? Які органи мають право розглядати подібні справи?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кодекс України про адміністративні правопорушення.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Адміністративна відповідальність: курс лекцій / за ред. О. В. Кузьменко. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 568 с.

Адміністративна відповідальність та провадження в справах про адміністративні правопорушення: навч. посібник / за заг. ред. О. В. Кузьменко. Київ: Центр учб. літ., 2016. 388 с.

Адміністративне деліктне законодавство: зарубіжний досвід та пропозиції реформування в Україні / авт.-упоряд. О. А. Банчук. Київ: Книги для бізнесу, 2007. 912 с.

Венедіктов В. С. Критерії розмежування адміністративної та дисциплінарної відповідальності. *Проблеми систематизації законодавства України про адміністративні правопору-*

шення: у 2 ч. Сімферополь. 2006. Ч. 1. С. 17–23.

Додин Е. В. Административная деликтология: учеб. пособие. Сб. науч. тр. Одесса: Полиграф, 2007. С. 149–254.

Кириленко Є., Тунтула О. Співвідношення заходів державного примусу, адміністративної та інших видів юридичної відповідальності. *Вісник прокуратури*. 2010. № 11. С. 99–103.

Коліушко І., Банчук О. Поняття адміністративної відповідальності та адміністративного правопорушення в сучасному українському праві. *Право України*. 2008. № 4. С. 31–37.

Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 97–110.

Матіос А. В. Адміністративна відповідальність посадових осіб: монографія. Київ: Знання, 2007. 223 с.

Федорова А. Отличие уголовного проступка от преступления и административного правонарушения. *Leges si Viata*. Februare. 2016. С. 148–151.

Щокін Р. Г., Ковальчук А. Ю., Костенко І. В. Адміністративна відповідальність: навч. посібник / за заг. ред. М. Н. Курка. Київ: ДП Вид. дім “Персонал”, 2015. 148 с.

Т е м а 6. Завдання, порядок і стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення щодо публічних службовців

П и т а н н я   д л я   о б г о в о р е н н я

1. Поняття провадження в справах про адміністративні правопорушення щодо публічних службовців. Завдання та принципи провадження в справах про адміністративні правопорушення.

2. Обставини, що виключають провадження в справах про адміністративні правопорушення щодо публічних службовців.

3. Стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення, вчинені публічними службовцями.

4. Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення щодо публічних службовців.

З а в д а н н я

18. Поліцейський 10 груд. 2016 р. зупинив транспортний засіб, яким керував М. (начальник поліції Київського р-ну м. Харків), що перебував у стані алкогольного сп'яніння під час виконання ним службових обов'язків, за перевищення обмежень швидкості руху і склав протокол про вчинення М. адміністративного правопорушення.

Чи має місце адміністративне правопорушення, вчинене публічним суб'єктом? Якщо так, визначте стадії цього провадження у справі про адміністративне правопорушення. Якщо ні, наведіть свій приклад провадження у справах про адміністративні правопорушення, в якому суб'єктом вчинення правопорушення є публічний суб'єкт, посилаючись на нормативно-правові акти.

19. *Визначте стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення, вчинені військовослужбовцями.*

20. Уродженець Одеської обл. К., який працює на посаді старшого державного інспектора з безпеки на морському, річковому транспорті відділу оперативного контролю за безпекою на морському, річковому транспорті, був визнаний винним у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 172⁴ КУпАП, однак провадження по справі про адміністративне корупційне правопорушення щодо нього було закрито на підставі п. 7 ст. 247 КУпАП у зв'язку із закінченням строків накладення адміністративного стягнення, закріплених ст. 38 КУпАП.

Чи є підстави притягнення державного інспектора до відповідальності? Назвіть особливості адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією, та визначте стадії розгляду даної справи.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кодекс України про адміністративні правопорушення:
Закон України від 07.12.1984 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Бєлікова О. В. Юридичний склад адміністративного
правопорушення. *Держава та регіони*. Серія “Право”. 2013.
№ 3. С. 28–31.

Кандуев Д. Административная ответственность военно-
служащих вооруженных сил Украины: основные спорные мо-
менты. *Legea siviata*. Маї. 2016. С. 32–36.

Трачук П. А. Адміністративні стягнення. Ужгород:
[б.в.], 2000. 44 с.

Хорошак Н. В. Адміністративні стягнення за законодав-
ством України. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького
НАН України, 2004. 171 с.

Т е м а 7. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення, вчинені публічними службовцями

П и т а н н я   д л я   о б г о в о р е н н я

1. Загальна характеристика заходів забезпечення про-
вадження в справах про адміністративні правопорушення, мета
їх застосування до публічних службовців.

2. Види заходів забезпечення провадження у справах
про адміністративні правопорушення.

3. Право на оскарження заходів забезпечення прова-
дження в справах про адміністративні правопорушення, вчинені
публічними службовцями.

4. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати
справи про адміністративні правопорушення, вчинені публіч-
ними службовцями.

5. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення: поняття і критерії визначення.

З а в д а н н я

21. Проаналізувавши чинне законодавство, порівняйте особливості застосування адміністративного затримання та адміністративного арешту у справах про адміністративні правопорушення, вчинені публічними службовцями. У чому полягає основна відмінність?

22. Військовослужбовець В. 28 лип. 2018 р. на території військової частини відмовився виконати законний наказ командира взводу лейтенанта Д. щодо зведення інженерних споруд в с. Желанне Красноармійського р-ну, про що було складено протокол за ст.172¹⁰ КУпАП. А 4 серп. 2018 р. до Красноармійського міськрайонного суду Донецької обл. надійшов адміністративний матеріал про притягнення до адміністративної відповідальності військовослужбовця В. за ст.172¹⁰ КУпАП.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Які заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення можуть бути застосовані до військовослужбовця В. таким? Посилаючись на нормативні приписи, визначте порядок їх застосування. Яке рішення по справі має прийняти суд?

23. К., який займає посаду керівника апарату місцевої державної адміністрації, керував автомобілем у стані алкогольного сп'яніння. Поліцейський відсторонив К. від керування транспортним засобом та запропонував оглянути його на стан сп'яніння за допомогою індикаторної трубки, однак той відмовився.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Які наслідки незгоди К. з проведенням огляду? До якого виду відповідальності може бути притягнуто К. за вчинене правопорушення?

24. Перебуваючи у відпустці, заступник Міністра юстиції України Б. разом зі своєю сім'єю на автомобілі прямував до родичів, які мешкають у Рахівському р-ні Закарпатської обл. Працівник Державної прикордонної служби України зупинив автомобіль і пояснив, що водій та пасажир зобов'язані надати для перевірки документи, які посвідчують їх особу, оскільки транспортний засіб знаходиться у прикордонній смузі. Крім того, представник влади захотів оглянути автомобіль.

Чи законні вимоги працівника Державної прикордонної служби України? Чи є застосовані заходи адміністративним примусом та чи можна їх вважати заходами забезпечення безпеки в справах про адміністративні правопорушення?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кодекс України про адміністративні правопорушення.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Про затвердження Порядку тимчасового вилучення посвідчення водія на транспортний засіб та його повернення.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1086-2008-п>

Про затвердження Порядку тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1102-2008-п>

Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1103-2008-п>

Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: наказ Міністерства внутрішніх справ від 07.11.2015 р.
URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15>

Богуцький В. В., Богуцька В. В., Мартиновський В. В.
Проведення у справах про адміністративні правопорушення:

навч. посібник. 4-те вид., переробл. і доповн. Харків: ФІНН, 2012. С. 38–48, 64–105.

Гумін О. М., Пряхін Є. В. Застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. *Європейські перспективи*. 2014. № 4. С. 5–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2014_4_3

Демський Е. Ф. Адміністративно-процесуальне право України: навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 496 с.

Зубатенко А. В. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення в системі заходів адміністративно-правового примусу. *Право і суспільство*. 2013. № 6–2. С. 204–207.

Колпаков В. К. Адміністративна юрисдикція: сутність поняття. *Держава і право*: зб. наук. пр. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2003. Вип. 19. С. 255–258.

Кузьменко О. В. Курс адміністративного процесу: навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2013. С. 35–44, 75–138.

Стефанчук М. М. Деякі питання застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення як одного з перспективних напрямів діяльності прокурора в адміністративно-деліктному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія “Право”. 2014. Вип. 24. Т. 3. С. 131–136.

Форми педагогічного контролю і критерії оцінювання успішності студентів

Поточний контроль (ПК) знань здійснюється під час проведення практичних занять. Завданням ПК є перевірка розуміння й засвоєння студентами матеріалу навчальної дисципліни, умінь самостійно опрацювати тексти, здатності осмислити зміст тем і розділів, публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктом ПК знань студентів є:

– систематичність і активність роботи на лекціях, практичних заняттях (відвідування відповідних форм навчального процесу, рівень знань, активність при обговоренні питань тем курсу, інші форми роботи);

– виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль знань студентів здійснюється за допомогою традиційних методів усного контролю (індивідуальне опитування, групова робота при розв'язанні конкретних проблем, вирішення практичних завдань), письмового контролю (опрацювання тестових завдань, написання контрольних робіт), інноваційних методів (підготовка і проведення відеопрезентацій, есе тощо), методів самоконтролю (уміння самостійно оцінювати свої знання, здійснення аналізу відповідей або виступів інших студентів).

Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів: лекції – 50; практичні заняття – 35; виконання завдань індивідуальної роботи студентів – 15. Разом – 100 балів.

Підсумки педагогічного контролю проставляються у відомості за накопичувальним принципом і є підставою для одержання студентом заліку. Якщо він набрав протягом семестру за підсумками ПК менше половини максимальної оцінки (60%) з навчальної дисципліни, то він не отримує заліку. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали: 60 та більше балів – зараховано; менше 60 балів – не зараховано.

Самостійна робота студентів

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни “Відповідальність публічних службовців”, формуванню у них умінь і навичок самостійно одержувати додаткові знання.

Формами її є:

- опрацювання літератури відповідно до тем лекцій;
- підготовка до практичних занять, виконання завдань за темами практичних занять;
- робота в інформаційних мережах;
- складання конспектів за темами, що виносяться на самостійне вивчення.

Під час цієї роботи студент повинен опрацювати конспекти лекцій, літературу, нормативно-правові акти, практику до тем, що виносяться на практичні заняття.

Індивідуальна робота студентів

Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно при консультуванні викладачем.

Формами таких завдань можуть бути:

- доопрацювання матеріалів лекцій;
- анотування прочитаних додаткових джерел з навчальної дисципліни, бібліографічний опис літератури;
- конспектування монографічної літератури з тематики навчальної дисципліни;
- підготовка рефератів і їх презентація на практичних заняттях;
- розкриття змісту термінів, які використовуються при вивченні дисципліни;
- наукове повідомлення за вузькоспеціальною проблематикою;
- розробка схем, таблиць за темами курсу.

З М І С Т

Вступ.....	3
Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять, самостійної роботи.....	6
Завдання до практичних занять та самостійної роботи.....	7
Форми педагогічного контролю і критерії оцінювання успішності студентів.....	26
Самостійна робота студентів.....	27
Індивідуальна робота студентів.....	27

Навчальне видання

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ”**

**[другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузі знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”]**

для студентів I курсу магістратури
Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України
денної форми навчання

У к л а д а ч і: ІГНАТЧЕНКО Ірина Георгіївна,
                          БІЛЕНСЬКА Дарина Олегівна,
                          СПАСЕНКО Вікторія Олександрівна

Відповідальний за випуск *В. М. Гаращук*
Редактор *В. В. АрнаUTOва*
Комп’ютерна верстка *А. В. Старжинської*